

в якому поряд із твердженням «естетичне виховання» досить докладно розглядають такі поняття як «естетичні цінності», «естетичне сприйняття», «естетичний смак», «естетичні потреби», «естетичні почуття» «естетичні судження» [1].

Список використаних джерел

1. Джола Д. М., Щербо А. Б. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навч.-метод. посіб. К., 1998. 390 с.
2. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : учеб. пособ. по спецкурсу для студ. пед. ин-в. М. : Просвещение, 1985. 176 с.
3. Шевченко Г. П. Эстетическое воспитание в школе : учеб.-метод. пособ. К. : Радянська школа, 1985. 144 с.
4. Эстетическое воспитание в школах искусств : кн. для учит. / сост. П. Халабузарь. М. : Просвещение, 1988. 144 с.
5. Эстетическое воспитание учащихся во внешкольных учреждений : пособ. для учит. / сост. Л. А. Сахорова, А. И. Шахова. М. : Просвещение, 1986. 127 с.

А. П. Дурдас

НОВА ФРАНЦУЗЬКА ШКОЛА СЕЛЕСТЕНА ФРЕНЕ (1896–1966)

У першій половині ХХ ст. французький педагог-гуманіст Селестен Френе (Célestin Freinet) створив так звану нову школу, де реалізовував ідеї гуманістичної та демократичної педагогіки. Чітке планування процесу навчання є однією з особливостей системи Френе. Системою передбачено, що вчитель для кожного класу складає місячний план роботи, у якому міститься перелік тем з навчальних предметів, які необхідно вивчати згідно з державними програмами. Своєю чергою кожен учень складає за допомогою вчителя індивідуальний тижневий план, в якому відображено всі основні види його роботи. Педагог надавав великого значення складанню індивідуальних планів, оскільки вважав, що у такий спосіб кожен учень чітко розуміє, що перед ним стоять конкретні завдання, він вчиться самостійно розподіляти свій час, у нього розвивається почуття власної відповідальності [3; 4].

Американський дослідник В. Акер (V. Acker) стверджує, що між двома світовими війнами дуже багатьом дітям у далеких регіонах Франції С. Френе надав можливість самореалізації і самовираження через застосування таких технік як «шкільна друкарня», «вільні тексти» і «міжшкільне листування» [2]. Для педагогіки С. Френе характерним є використання комунікативних технологій з метою заохочення дитиноцентристського і групового підходів до навчального процесу, спрямованого як на цінності локальної спільноти, так і на всебічне дослідження далекого й незвіданого світу [1, с. 51]. «Вільні тексти» стали для учнів засобом самовираження, а для вчителя – засобом вивчення особистості учня, його інтересів, взаємовідносин з іншими школярами та середовищем. «Вільні тексти» – основа шкільної друкарні, яка була обов'язковим атрибутом школи і працювала за методикою С. Френе. Педагог вважав шкільну друкарню універсальним засобом навчання та виховання. Відповідно до алгоритму роботи, діти писали «вільні тексти», учитель відбирав найкращі, учні їх доповнювали і набирали на друкарському станку. Після цього підшивали їх у спеціальні зошити і використовували як навчальні матеріали [1, с. 51]. Зокрема, цікавим є той факт, що С. Френе та В. Сухомлинський не були знайомі, однак, як свідчить аналіз

літератури, їхні погляди щодо питання створення «Школи радості та успіху» дуже схожі, та водночас залишаються оригінальними і неповторними.

Отже, для педагогічного світогляду С. Френе характерним є яскраво виражене гуманістичне спрямування, в якому філософія освіти стала визначальним чинником освітньої системи, теоретичною основою для порівняння чинних освітніх систем. Педагог був переконаний у тому, що вчитель, який володіє філософськими основами педагогічної діяльності, спроможний створювати власні педагогічні технології. У сучасному світі підходи та гуманістичні засади педагогіки С. Френе є актуальними щодо суті, завдань і ролі освіти.

Список використаних джерел

1. Заболотна О. Альтернативна педагогіка Селестена Френе: між традицією й інноваційністю. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 1. С. 49–55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2013_1_9 (дата звернення: 19.05.2021).
2. Acker V. *The French Educator Célestin Freinet (1896–1966): An Inquiry Into how His Ideas Shaped Education*. Plymouth : Lexington Books, 2007. 105 p.
3. Dallabrida N. & Furtado D. Texto livre, trabalho colaborativo e imprensa escolar na Pedagogia Freinet. *Revista Educação em Questão*. 2021. URL: 59. 10.21680/1981-1802.2021v59n6ID24910.
4. Lotti A. & Di Masi D. & Surian A. Freinet oggi: una ricerca visuale tra la scuola di Vence e le scuole italiane Freinet today: a visual research in Vence and in Italian schools. 2022.

Л. М. Дяченко

ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ. ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ВІДОМИХ ПЕДАГОГІВ

Особливістю сучасного етапу розвитку науки є її особистісна орієнтація, яка проявляється в спрямованості на розвиток інтелектуального творчого потенціалу особистості. Із цим пов'язана також активізація біографічних досліджень, коли минуле осмислюють, оцінюють, порівнюють із теперішнім кризь життя та діяльність відомих діячів, які завдяки своїм творчим успіхам стали символами окремих історичних періодів, коли відбувалися переломні події поступу народів і цивілізацій, розвиток культури, освіти, науки тощо.

Важливою джерельною базою для дослідників-біографістів є документи колекції рідкісних видань фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Значний сегмент цієї колекції складають видання німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Біографічні видання цього періоду дають змогу отримати цінні знання про життя та творчості видатних педагогів Німеччини. Наприклад, ім'я Йоганна Фрідріха Гербарта не лише увійшло в історію педагогіки, а й стало символом педагогічного руху, так званих «гербартианців». На допомогу дослідникам його біографії у фонді ДНПБ України наявні видання з оглядом цікавих фактів з його життя [1; 3; 4; 5; 6].

Окремо відзначимо значущість епістолярної спадщини відомих персоналій. Епістолярні джерела – багатюще надбання для дослідження ролі особи в розвитку освіти, культури й суспільства загалом. Зокрема, у фонді ДНПБ України збережено і листи самого Й. Ф. Гербарта, і листи до нього [2; 7]. Листи були й будуть